

PRZEPISY PRAWNE CHRONIĄCE PTAKI W BUDYNKACH – WYCIĄG
wszystkie akty prawne dostępne są w Internecie: <http://isap.sejm.gov.pl/search.jsp>

Przystępując do jakichkolwiek prac budowlanych lub remontowych, należy pamiętać, o przepisach prawa chroniących ptaki w budynkach. Mają tu zastosowanie następujące przepisy:

1. Ustawa o ochronie zwierząt z dn. 21 sierpnia 1997 (Dz. U. 2003 nr 106, poz. 1002 ze zm.)
2. Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 (Dz. U. 2009 nr 151, poz. 1220 ze zm.)
3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. 2004 nr 220, poz. 2237)
4. Ustawa prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 (Dz. U. 2006 nr 156, poz. 118 ze zm.).
5. Kodeks Karny (*ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., ze zm.*)
6. Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dn. 13 kwietnia 2007 (Dz. U. 2007 nr 75, poz. 493)

ad 1. Ustawa o ochronie zwierząt z dn. 21 sierpnia 1997 (Dz. U. 2003 nr 106, poz. 1002):

- Art. 6
1. Nieuzasadnione lub niehumanitarne zabijanie zwierząt oraz znęcanie się nad nimi jest zabronione.
- Art. 35
1. Kto zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1–4 albo znęca się nad nim w sposób określony w art. 6 ust. 2, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa ze szczególnym okrucieństwem, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 lub 2, sąd może orzec wobec sprawcy zakaz wykonywania określonego zawodu, prowadzenia określonej działalności lub wykonywania czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie, a także może orzec przepadek narzędzi lub przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa oraz przedmiotów pochodzących z przestępstwa.
5. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 lub 2, sąd może orzec nawiązkę w wysokości od 25 zł do 2500 zł na cel związany z ochroną zwierząt, wskazany przez sąd.

ad 2. Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 (Dz. U. 2009 nr 151, poz. 1220 ze zm.) określa, m.in., zakazy występujące w stosunku do zwierząt objętych ochroną gatunkową oraz odstępstwa od tych zakazów:

- Art. 52
1. W stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy:
1) umyślnego zabijania, okaleczania i chwywania;
1a) transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, chowu i hodowli, a także posiadania żywych zwierząt;
2) zbierania, przetrzymywania i posiadania okazów gatunków;
3) umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;
4) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
5) niszczenia ich gniazd (...) i innych schronień;
6) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;
11) umyślnego płoszenia i niepokojenia;
13) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca.
2. W stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji zwierząt objętych ochroną gatunkową, odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, dotyczące:
1) usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd z budek dla ptaków i ssaków;
2) usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne;.

Przepisy karne:

Art. 127

Kto umyślnie:

- 2) narusza zakazy obowiązujące w stosunku do:
e) roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową,
- podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 129

W razie ukarania za wykroczenie określone w art. 127 (...) sąd może orzec:

- 1) przepadek przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia lub przestępstwa oraz przedmiotów (...) pochodzących z wykroczenia lub przestępstwa, chociażby nie stanowiły własności sprawcy;
- 2) obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę do wysokości 10 000 złotych na rzecz organizacji społecznej działającej w zakresie ochrony przyrody lub właściwego, ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia lub przestępstwa, wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Art. 132

Orzekanie w sprawach, o których mowa w art. 127 (...) następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

ad 3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. 2004 nr 220, poz.2237)

Rozporządzenie to ochroną gatunkową ścisłą obejmuje min. pustułkę i jerzyka, gołębia miejskiego oraz wszystkie gatunki ptaków z rzędu wróblowe, w tym min. jaskółkę dymówkę, jaskółkę oknówkę, kawkę, kopciuszkę, mazurka i wróbla, sikory, szpaki itp..

Rozporządzenie to wprowadza w stosunku do dziko występujących zwierząt należących do gatunków, o których mowa w § 2-4 (wymienionych powyżej), następujące zakazy (§6):

- 1) zabijania, okaleczania, chwytania, transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych zwierząt;
- 3) niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;
- 4) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 5) niszczenia ich gniazd,(...) i innych schronień;
- 6) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;
- 11) umyślnego płoszenia i niepokojenia;
- 13) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;

Rozporządzenie wskazuje również w § 10 sposoby ochrony gatunków dziko występujących zwierząt, które polegają w szczególności na:

- 2) zabezpieczeniu ostoi i stanowisk zwierząt przed zagrożeniami zewnętrznymi;
- 3) wykonywaniu zabiegów ochronnych utrzymujących właściwy stan siedliska zwierząt:

(...)

g) **dostosowaniu terminów i sposobów wykonania prac** agrotechnicznych, leśnych, **budowlanych, remontowych i innych do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji.**

ad. 4. Ustawa prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 (Dz. U. 2006 nr 156, poz. 118 ze zm.)

Nakazuje dbałość o środowisko przyrodnicze w trakcie prowadzenia prac budowlanych.

Art. 22 ust. 1 pkt. 1 mówi o tym, że do podstawowych obowiązków kierownika budowy należy zabezpieczenie elementów środowiska przyrodniczego na terenie budowy.

Art. 30 ust. 7 stanowi, że właściwy organ może nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może spowodować pogorszenie stanu środowiska.

Art. 35 ust. 1 pkt. 1 wskazuje, że przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę lub odrębnej decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego właściwy organ sprawdza zgodność projektu budowlanego z wymaganiami ochrony środowiska.

Art. 50 ust. 1 pkt. 2 mówi, że właściwy organ (PINB) wstrzymuje roboty budowlane, które są wykonywane w sposób mogący spowodować zagrożenie środowiska.

Art. 90 oznacza, że kontynuowanie wstrzymanych decyzją prac budowlanych podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 2

ad 5. Ustawa Kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. 1997 nr 88, poz. 553, ze zm.)

Rozdział XXII

Przestępstwa przeciwko środowisku

Art. 181.

§ 1. Kto powoduje zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta powodując istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta pozostające pod ochroną gatunkową powodując istotną szkodę.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 lub 3 działa nieumyślnie, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

ad. 6. Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dn. 13 kwietnia 2007 (Dz. U. 2007 nr 75, poz. 493)

Szkodę środowisku rozumie się jako dotyczącą gatunków chronionych lub siedlisk (w przypadku ptaków związanych z budynkami siedliskami są np. stropodachy budynków). Można zgłosić do RDOŚ powstanie szkody w środowisku, gdy np. stropodach budynku został zamknięty kratkami a nie dokonano kompensacji przyrodniczej w postaci powieszenia odpowiedniej liczby określonych typów budek dla ptaków.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 7.

1. Organem ochrony środowiska właściwym w sprawach odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku jest regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Rozdział 2

Działania zapobiegawcze i naprawcze

Art. 9.

1. W przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany niezwłocznie podjąć działania zapobiegawcze.

2. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany do:

- 1) podjęcia działań w celu ograniczenia szkody w środowisku, zapobieżenia kolejnym szkodom i negatywnym skutkom dla zdrowia ludzi lub dalszemu osłabieniu funkcji elementów przyrodniczych, w tym natychmiastowego skontrolowania, powstrzymania, usunięcia lub ograniczenia w inny sposób zanieczyszczeń lub innych szkodliwych czynników;
- 2) podjęcia działań naprawczych.

Art. 15.

1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie podejmie działań zapobiegawczych i naprawczych, organ ochrony środowiska, w drodze decyzji, nakłada na niego obowiązek przeprowadzenia tych działań.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska określa:

- 1) zakres i sposób przeprowadzenia działań zapobiegawczych, w tym czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko;
- 2) stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko,
- 3) zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych;
- 4) termin wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1.

Art. 16.

Organ ochrony środowiska podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze, jeżeli:

1) podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna;

Art. 22.

1. Koszty przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska.

Art. 23.

1. W przypadkach, o których mowa w art. 16, organ ochrony środowiska żąda od podmiotu korzystającego ze środowiska zwrotu poniesionych przez siebie kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych.

4. Obowiązek poniesienia kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, ich wysokość oraz sposób uiszczenia określa, w drodze decyzji, organ ochrony środowiska.

Rozdział 4

Zgłaszanie bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku oraz zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych

Art. 24.

1. Organ ochrony środowiska jest obowiązany przyjąć od każdego zgłoszenie o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

2. Jeżeli zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1, może dokonać organ administracji publicznej albo organizacja ekologiczna.

3. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, zawiera:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę podmiotu zgłaszającego bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, jego adres zamieszkania albo adres siedziby;
- 2) określenie rodzaju, opis, wskazanie miejsca i datę wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

4. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, powinno w miarę możliwości zawierać dokumentację potwierdzającą wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku lub wskazanie odpowiedzialnego podmiotu korzystającego ze środowiska.

5. Organ ochrony środowiska, uznając za uzasadnione zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, postanawia o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji, o której mowa w art. 15 ust. 1, albo w przypadkach, o których mowa w art. 16, podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze; art. 17 stosuje się odpowiednio.

6. Podmioty, o których mowa w ust. 2, które dokonały zgłoszenia, mają prawo uczestniczyć w postępowaniu na prawach strony.

7. Organ ochrony środowiska odmawia wszczęcia postępowania w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.

Rozdział 6

Przepisy karne

Art. 28.

1. Kto, będąc obowiązany na podstawie art. 9, nie podejmuje działań zapobiegawczych lub naprawczych, podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto, będąc obowiązany na podstawie art. 11, nie zgłasza do organu ochrony środowiska i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

Art. 29.

1. Kto, będąc obowiązany do uzgodnienia z organem ochrony środowiska warunków przeprowadzenia działań naprawczych na podstawie art. 13 ust. 1, nie spełnia tego obowiązku albo prowadzi te działania wbrew uzgodnionym warunkom, podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto uniemożliwia prowadzenie działań zapobiegawczych lub naprawczych zgodnie z obowiązkami określonymi w art. 17 ust. 1 i 4.

CO ZROBIĆ JEŚLI ORGAN/FUNKCJONARIUSZ NIE CHCE ZAREAGOWAĆ W PRZYPADKU ŁAMANIA PRAWA CHRONIĄCEGO PTAKI?

W razie niepowodzenia na poziomie podstawowym od razu zwracamy się do przełożonych tych osób, a następnie do instancji nadrzędnej, tj. odpowiednio, np. Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego, Prokuratora Rejonowego itp..

Funkcjonariusz publiczny (którym jest w rozumieniu art. 231 kodeksu karnego np. organ nadzoru budowlanego), który nie dopełniając swoich obowiązków działa na szkodę interesu publicznego (jakim jest ochrona środowiska) dopuszcza się przestępstwa z art. 231 par. 1 kodeksu karnego. Grozi mu za to kara pozbawienia wolności do lat 3.

OPINIE MINISTERSTWA ŚRODOWISKA I GDOŚ DOTYCZĄCE KRATOWANIA OTWORÓW STROPODACHÓW

Zgodnie z opinią Ministerstwa Środowiska oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ) zatykanie otworów stropodachów, nawet poza sezonem lęgowym, jest niszczeniem siedlisk gatunku objętego ochroną ścisłą (jerzyk *Apus apus*). Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2009 nr 151, poz. 1220 ze zm.) uszczegółowionym zapisem paragrafu 6 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. 2004 nr 220 poz. 2237) wprowadzono zakaz niszczenia siedlisk zwierząt dziko żyjących. Stropodachy zaś stanowią podstawowe siedlisko jerzyka w Polsce, dlatego jakiegokolwiek zamykanie stropodachów można uznać za niszczenie siedlisk tego gatunku.

Zamykanie otworów wentylacyjnych stropodachów nie jest wymagane przez prawo budowlane. Prawo budowlane wymaga kratowania przewodów będących częścią systemu wentylacji lub klimatyzacji budynku (typu wentylacji mieszkań i innych użytkowanych pomieszczeń), a

otwory stropodachu nie należą do tych kategorii. Jest to korzystne dla bezpieczeństwa ludzi i ptaków, ponieważ zakratowanie przewodów kominowych umożliwia ptakom wpadnięcie do nich (co może się skończyć śmiercią) lub zatkanie ich gniazdem.

W świetle powyżej przedstawionej opinii Ministerstwa Środowiska oraz przytoczonych przepisów prawa **zakratowanie czy inny sposób zatkania otworów wentylacyjnych stropodachów jest równoznaczne z niszczeniem siedlisk gatunku pozostającego pod ścisłą ochroną**. Niszczenie siedlisk gatunków ściśle chronionych jest w Polsce niezgodne z prawem. Dlatego zgodnie z prawem otwory stropodachu nie mogą być zakratowane bez zgody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska nawet po sezonie lęgowym. Jeśli widzimy zatykanie kratkami otworów wentylacyjnych stropodachów napiszmy pismo do inwestora informujące, że jeśli nie ma zezwolenia RDOŚ, to działa niezgodnie z prawem. Zapytajmy go w piśmie, czy ma zezwolenie i wyślijmy to pismo do wiadomości RDOŚ.

Siedliska takie jak szczeliny elewacji nie mogą być oczywiście zachowane w remontowanym budynku. Inwestor niszcząc te siedliska w czasie remontu jest zobligowany do kompensacji przyrodniczej, którą powinna mu wyznaczyć RDOŚ.

WYMAGANE ZEZWOLENIA NA NISZCZENIE SIEDLISK I PŁOSZENIE PTAKÓW W CZASIE REMONTÓW BUDYNKÓW

Na ewentualne zakratowanie otworów stropodachu zgodę musi wydać RDOŚ. Oczywiście nie ma możliwości uzyskania zgody na zakratowanie otworów wentylacyjnych stropodachu, w którym aktualnie gniazdują ptaki. Jeśli ptaki gniazdują w stropodachu, to zakratowanie otworów może mieć miejsce dopiero po opuszczeniu przez nie stropodachu.

W przypadku, gdy zachodzi obawa, że w trakcie remontu będą płoszone ptaki gniazdujące w budynku, inwestor powinien się zwrócić do GDOŚ o zgodę na płoszenie. **RDOŚ wydaje zgodę na niszczenie siedlisk, a GDOŚ na płoszenie ptaków.**

CO ZROBIĆ Z OTWORAMI WENTYLACYJNYMI STROPODACHU?

Jeśli inwestor/mieszkańcy/wykonawca upierają się, że trzeba stropodach zakratować, można zaproponować im rozwiązanie pośrednie, pozwalające wyeliminować ze stropodachu duże, brudzące ptaki (gołębie). Wystarczy zmniejszyć otwory wentylacyjne. Należy pozostawić drożne otwory o średnicy 5-8 cm. Umożliwi to korzystanie ze stropodachu objętym ścisłą ochroną gatunkom **niebrudzących otoczenia ptaków, takich jak jerzyk, wróbel, kawka**. Kawka korzysta z otworów stropodachu nie mniejszych niż 8cm. Jerzyk i wróbel z otworów nie mniejszych niż około 5cm. Udostępnianie dla ptaków otworów wentylacyjnych stropodachów zaleca również Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, często dofinansowujący termomodernizację.

PODSUMOWANIE – NAJWAŻNIEJSZE PRZEPISY

Niezależnie od tego, czy dany gatunek ptaka podlega ochronie gatunkowej, czy nie, okratowanie otworów wentylacyjnych stropodachu w którym gniazdują ptaki i niedopuszczenie dorosłych ptaków do piskląt znajdujących się w gnieździe, jest zabiciem zwierząt ze szczególnym okrucieństwem, gdyż tak należy ocenić świadome skazanie piskląt na śmierć głodową. To samo dotyczy strącania gniazd jaskółek w okresie lęgowym czy wyrzucania gniazd z pisklętami z budynku oraz niszczenia lęgów i zamurowywania ptaków gniazdujących w szczelinach elewacji. Zgodnie z art. 35, ust. 1 Ustawy o ochronie zwierząt, każde nieuzasadnione lub niehumanitarne zabicie zwierzęcia jest przestępstwem, a jeżeli nastąpiło ze szczególnym okrucieństwem - przestępstwem kwalifikowanym z art. 35 ust. 2 tej ustawy, a sprawca może podlegać karze pozbawienia wolności do lat 2.

W stosunku do ptaków objętych ochroną ścisłą i częściową – wyszczególnionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną – dodatkowo zastosowanie znajdują wszystkie zakazy określone w art. 52 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody, w tym zakaz zabijania, umyślnego płoszenia i niepokojenia oraz umyślnego niszczenia ich gniazd, jaj i postaci młodocianych. Kratowanie i inne zamykanie otworów prowadzących do stropodachów budynków, w których gnieźdzą się ptaki, a tym samym niedopuszczenie dorosłego ptaka do gniazda, w którym już zostały złożone jaja, jest równoznaczne z niszczeniem jaj, czyli jest wykroczeniem z art. 127, ust. 2 Ustawy o ochronie przyrody.

Od zakazów określonych w art. 52, ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody stosują się odstępstwa z art. 52, ust. 2 tejże ustawy, w tym „dopuszczenie usuwania od 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne”.

Nieprzestrzeganie bądź naruszenie któregośkolwiek z zakazów lub ograniczeń obowiązujących w stosunku do ptaków objętych ochroną gatunkową, w tym niszczenie ich gniazd w okresie lęgowym, skutkuje – w myśl art. 127 Ustawy o ochronie przyrody - karą grzywny lub aresztu. Najsurowsze kary za przestępstwa wobec ptaków w budynkach wynikają z przepisów Kodeksu karnego i ustawy o ochronie zwierząt.

Prawo budowlane nie wymaga zatykania czy kratowania otworów wentylacyjnych stropodachów, natomiast wymaga kratowania innych otworów wentylacyjnych budynków.

INTERWENCJE

I. ZASADY OGÓLNE

W przypadku stwierdzenia zagrożenia dla ptaków w trakcie prowadzenia robót w konstrukcjach budynków (np. docieplanie, remont elewacji etc.), wskazane jest, by oprócz zgłoszenia problemu do organizacji zajmujących się ochroną zwierząt, osobiście skierować sprawę do właściwych organów, informować, a następnie pilnować, żeby instytucje podejmowały działania. Należy też pilnować w terenie, co rzeczywiście dzieje się na budynku. Inwestor i wykonawca często są bardzo mili, obiecują, że zmodyfikują prace, uszanują ptaki, a potem okazuje się, że sytuacja wygląda zupełnie inaczej: wykonawcy prowadzą prace tak, że ptaki giną.

Ważne aby **zawsze**:

- **Robić zdjęcia** (gniazda, ptaki przy nich, ewentualne niszczenie/zamurowywanie oraz to samo w szerszym kontekście tła: budynku, ulicy), żeby mieć dowody na gnieźdzenie się ptaków i/lub na popełnianie przestępstwa.

- **Nie być jedynym świadkiem**, że ptaki są w budynku. Świadców powinno być kilku, najlepiej jak najbardziej kompetentnych i wiarygodnych, jak np.: ornitolog, służby mundurowe (np. straż miejska, policja – ważne aby funkcjonariusze zrobili notatkę z interwencji), ktoś znany, powszechnie szanowany.
- **Policja lub straż miejska ma obowiązek przyjechać do interwencji.** Służby te mają podobne uprawnienia i obowiązki. Wszystkie niezgodne z prawem czynności wobec ptaków chronionych (z wyjątkiem ich zabijania) i ich gniazd to wykroczenia, którymi mogą się zająć obie te formacje. Zabijanie zwierząt, w tym ptaków chronionych jest też przestępstwem (wg ustawy o ochronie zwierząt). Zajmowanie się sprawcami przestępstw należy do policji.
- **Należy ułatwić funkcjonariuszom interwencję:** pokazać gdzie są ptaki, wyjaśnić sytuację i pokazać (a najlepiej dać wydrukowane) przepisy, które zabraniają płoszenia ptaków gatunków chronionych przy gniazdach, niszczenia gniazd, lęgów i zabijania ptaków. Funkcjonariusz wiedząc na jakich przepisach może się oprzeć będzie mógł nam skuteczniej pomóc. W razie gdyby ptaki były zamurowane np. w stropodachu, **funkcjonariusze mogą ptaki zagrożone śmiercią uwolnić powołując się na sytuację wyższej konieczności** (były już takie przypadki). Za płoszenie ptaków chronionych przy gniazdach lub niszczenie lęgów, funkcjonariusz może wypisać do 500zł mandatu. Następnie policja/ straż miejska powinna skierować sprawę do sądu grodzkiego.
- **Zawsze warto poinformować o zagrożonych ptakach prasę i inne media (bardzo skutecznie!).**

II . JAK INTERWENIOWAĆ

A. Jeżeli zagrożenie jest bezpośrednie, w tej chwili lub za chwilę ptaki zostaną zamurowane, lub gniazda zniszczone, to natychmiast , na miejscu, czyli na budowie , trzeba poinformować ekipę budowlaną o problemie (zagrożone chronione ptaki, uwarunkowania prawne itd.) i konieczności wstrzymania prac w tym miejscu budynku, gdzie są ptaki. Jeżeli ekipa budowlana i inwestor nie chcą uszanować prawa i życia ptaków, to należy wezwać policję.

B. Jeżeli prace są prowadzone na budynku, gdzie gnieźdzą się ptaki i przewidujemy, że im zagrożą:

1. Poinformować o ptakach w budynku i przepisach prawa wykonawcę i inwestora, czyli np. spółdzielnię, i/lub administrację nieruchomości. Informację najlepiej przekazać **osobiście**, przy świadkach. Tą samą informację powinno się mieć w formie pisemnej i złożyć u informowanej osoby. Na kopii pisma osoba informowana powinna podpisać **potwierdzenie odbioru z datą**. Potwierdzenie odbioru można uzyskać także wysyłając pismo **pocztą za potwierdzeniem odbioru** lub chociaż **listem poleconym**. Dzięki świadkom i potwierdzeniom pisemnym inwestor i wykonawca nie będą mogli udawać, że nie wiedzieli o ptakach w budynku lub nie znali prawa, które je chroni.

Informację o zagrożeniu ptaków w budynku przez prace remontowe należy **wysłać listem poleconym/złożyć do wiadomości do:**

- Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego (PINB),
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ) ,
- Wydziału Ochrony Środowiska dzielnicy lub gminy (WOŚ).

Dobrze jeśli na kopii pisma z informacją podpisze (z datą) jego odbiór także kierownik budowy kierujący termomodernizacją.

Warto poinformować o sprawie (np. telefonicznie i mailem/pocztą) **lokalną organizację zajmującą się ochroną ptaków, lub** chociaż ogólnie pojętej **przyrody**. Może działa w okolicy np. lokalna grupa Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków? Może jest oddział Straży dla Zwierząt? Organizacja pozarządowa może udzielić wsparcia w działaniach na rzecz ochrony ptaków. Działania organizacji pozarządowej są często traktowane poważniej, niż działania „zwykłego obywatela”.

2. Jeżeli poinformowana ekipa, inspektor nadzoru inwestorskiego, inwestor nie chcą uszanować prawa i życia ptaków i zmodyfikować przebiegu prac należy wezwać straż miejską (w Warszawie najlepiej Patrol Ekologiczny) **i policję**. Dobrze jest sprawę zgłosić także dzielnicowemu – dane kontaktowe powinny się znajdować na tablicy informacyjnej wywieszanej na klatce schodowej w budynku. Patrolowi należy dokładnie wyjaśnić gdzie są i jak są zagrożone ptaki, oraz to, że są pod ochroną. Trzeba też podać funkcjonariuszom podstawę prawną (najlepiej dać wydrukowane przepisy do ręki).

Ponownie poinformować telefonicznie i pisemnie (dostarczyć osobiście lub poleconym) **PINB, RDOŚ i WOŚ danej gminy/dzielnicy** o zagrożeniu ptaków w budynku. Zażądać przeprowadzenia wizji lokalnej przez inspektora PINB. W wizji lokalnej trzeba wziąć udział i pokazać w terenie na czym polega problem.

W razie, gdybyśmy uznali, że **trzeba zatrzymać prace ociepleniowe, informujemy o tym pisemnie** (powołując się na konkretne przepisy prawa) **powiatowego inspektora nadzoru budowlanego**. Dobrze jest też przeprowadzić rozmowę telefoniczną z właściwym inspektorem z PINB i wyjaśnić mu dokładnie i rzeczowo sytuację.

W przypadku uwięzionych w budynkach ptaków czas gra decydującą rolę. Trzeba cały czas „trzymać rękę na pulsie”, tzn.:

- sprawdzać co się dzieje na budynku, jak postępują prace, jaka jest sytuacja ptaków
- pilnować co zrobiły poszczególne organy w danej sprawie, dzwonić, pytać, interesować się - bo wtedy szybkość i skuteczność całej akcji znaczenie wzrasta.

Sfinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej.

